

Foreningen Historiske Planter og Middelalderhaven i Stege

Alle levende fortidsminder bør registreres i 2022 – 2024

Middelalderlokaliteter i Vordingborg kommune

Vi bor i en kommune med rigtig mange levende fortidsminder. I en tid hvor vi registrerer alt levende, hvor natur, mere god natur, flere skove og stor biodiversitet er vigtigt, må de mange levende levn også tælles med. Derfor vil vi undersøge middelalderlokaliteter i kommunen.

De levende fortidsminder eller reliktplanter

Sådan kalder vi en gruppe planter, som i middelalderen blev indført til Danmark, de blev brugt og anvendt i klosterhaverne og i herregårdshaverne, som lægemiddel, køkkenurt, farveplante mm. Siden dengang for ca. 750 år siden er mange arter blevet en del af vores natur og kulturmiljø.

I dag finder vi heldigvis fortsat mange forskellige planter fra den tid, nogle almindelige og andre meget sjældne. I Vordingborg kommune kan vi tælle mange arter, især i Vordingborg og i Stege, men også på Nyord, ved Præstø og ved alle middelalderlokaliteter, ruiner og ved middelalderkirkerne. Nu vil vi undersøge hvor de træffes i dag.

Middelalderlokaliteter i kommunen

Det er umuligt at lave en fuldstændig liste over steder, hvor menneskene var aktive i middelalderen. Det er op til ens egen viden og ideer, hvor kan det være godt, vigtigt og spændende at undersøge plantevæksten.

Men i købstæderne, ved middelalderkirkerne, borgruiner, herregårde, godser og større gårde samt gamle landsbyer er der gode muligheder for at finde reliktplanterne.

4 købstæder i middelalderen

Stege var den største by dengang, med stor Sankt Hans kirke, Stege Borg, Sankt Gertruds kapel. I Vordingborg med Vor Frue kirke, borgområdet, også med rester efter kloster og helligåndshus. Præstø med kirke og kloster, Borre med kirke og indsejling for handelsskibe.

Stege

Vordingborg

Præstø

Borre

Havnebyer, handel og trafik i Østersøen

Mange af de daværende større og små havne forbandt København med større byer i Sverige, Tyskland og Østersøen.

Der var i midten af middelalderen 77 hansestæder, naturligvis blev der handlet med sild, men sikkert også med planter.

Præstø	Klintholm Havn
Jungshoved	Hårbølle
Kalvehave	Bogø
Nyord	Vordingborg
Stege	Masnedø
Stensby	

Middelalderkirkerne

Ved de fleste middelalderkirker findes også kirkegården. Det er begravelsespladser, men også biotoper med mange reliktpanter. Planterne findes bedst på ydersiden af kirkemuren, den er måske bygget af sten eller en stor vold med planter og græs. Man kan også finde fine reliktpanter på selve kirkegården, ved kirkebygningen eller ved og på kirkediget. Nogle steder er der kun perlesten og hække og ikke plads til mange relikter, men på enkelte kirkegaarde ved personalet, at de har sjældne relikter – også på gravstederne. I middelalderen var der 24/25 sogne og i dag de 27, som ses herunder:

- [Allerslev Sogn](#)
- [Bårse Sogn](#)
- [Beldringe Sogn](#)
- [Bogø Sogn](#)
- [Borre Sogn](#)
- [Damsholte Sogn](#)
- [Elmelunde Sogn](#)
- [Fanefjord Sogn](#)
- [Jungshoved Sogn](#)
- [Kalvehave Sogn](#)
- [Kastrup Sogn](#)
- [Keldby Sogn](#)
- [Køng Sogn](#)
- [Lundby Sogn](#)
- [Magleby Sogn](#)
- [Mern Sogn](#)
- [Nyord Sogn](#)
- [Præstø Sogn](#)
- [Skibinge Sogn](#)
- [Stege Sogn](#)
- [Stensby Sogn](#)
- [Svinø Sogn](#)
- [Sværdborg Sogn](#)
- [Udby Sogn](#)
- [Vordingborg Sogn](#)
- [Ørslev Sogn](#)
- [Øster Egesborg Sogn](#)

- Præstegårde

- Ved kirkerne eller ved kirkegården findes præstegården. Måske kan man spørge om lov til at registrere planter der, ofte store flotte haver, med mange planter og gerne arealer hvor planterne trives lidt vildt.
- 3 præstegårde er fredet

- Magleby
- Morten Reenbergsgaard
- Udby præstegård

-

- Øde kirker

- Øde kirkerne er fra middelalderen, måske et lille kapel el.

- Risby i Bårse
- Smidstrup Jungshoved
- Sankt Gertrud Præstø
- Sankt Andreas Vordingborg
- Sortebrødre og helligåndshus Vordingborg
- Sankt Gertrud Stege
- Rødstensnakke kapel
- Stege Nor + Spejlsby Sankt Jørgen + Hårbølle

-

- Voldsteder

- Stegeborg
- Hunosø
- Spejlsby
- Stensbygård
- Nyhave
- Borgsted batteri
- Hårbølle
- Jungshoved
- Øbjerggård
- Østerhøj
- Vordingborg

-

- Herregaarde

- Både borge, godser og herregårde havde mulighed for at sikre sig de værdifulde historiske planter i og efter middelalderen. Det er jo netop derfor vi finder så mange relikter i parker og haveanlæg ved vore godser og herregårde. Spørg om lov, hvis du vil registrere reliktpanter tæt ved en herregård, evt. i have eller park.

- Liselund
- Petersgaard
- Lekkende
- Høvdinggaard
- Gl. Øbjerggaard
- Liliendal
- Nysø
- Iselingen
- Marienlyst
- Rosenfeld
- Snertingegaard
- Avnøgaard

- Nordfeld
- Klintholm
- Oremandsgaard
-
- Landsbyer, større gårde, enkelt gårde, oldtidsminder og lokaliteter
- Find nogle steder hvor der har været aktivitet eller beskyttet biotop i middelalderen og derefter, det giver mulighed for at finde reliktpanter
- Kong Valdemars jagtslot
- Spedalskhedshospital i Spejlsby
- mm.
-
- Den 20. juli 2022
- Lars J Larsen
-
-
-